

Bijlage A – Programma van Eisen (concept)

Doel van dit document: het Programma van Eisen legt alle vereisten vast met betrekking tot de gewenste dienstverlening, zoals bepaald door de stakeholders (waaronder de Opdrachtgever en gebruikers). Het Programma van Eisen vormt de basis voor de uitvoering van de Overeenkomst en dient tevens als richtlijn voor besprekingen gedurende de looptijd ervan.

Nr:	Beschrijving:
1	Algemeen
1.1	De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het maximaliseren van de bruto respons op het nalevingsonderzoek en het verdiepend onderzoek. Hiervoor kan de Opdrachtnemer ondersteuning vragen van de Commissie.
1.2	De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het actueel houden van de contactgegevens van Nalevingsplichtigen. Opdrachtnemer dient voor aanvang van het onderzoek de actualiteit van de contactgegevens te inventariseren en te controleren of het aantal te benaderen Nalevingsplichtigen actueel en representatief is. Bij afwijkingen licht Opdrachtnemer de Commissie hierover in. Indien nodig zal Opdrachtnemer het huidige bestand contactgegevens van de vennootschappen aanvullen c.q. actualiseren. De Commissie kan hieraan bijdragen door in haar brief aan de Nalevingsplichtigen, waarin ze het nalevingsonderzoek aankondigt, tevens te verzoeken om geactualiseerde contactgegevens aan te leveren.
1.3	Opdrachtnemer dient een scenarioaanpak op te stellen waarin wordt aangegeven wanneer en hoe wordt ingesprongen op de eventueel achterblijvende netto respons en non-respons. De ervaring leert dat aanvullende acties nodig zijn om de respons op niveau te krijgen. Indien mogelijk worden de redenen voor non-respons achterhaald.
1.4	Opdrachtnemer dient een scenario aanpak op te stellen waarbij wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met voorkomende gevallen waarbij vennootschappen zich niet kunnen vinden in de bevindingen van de onderzoekers. Deze wordt opgesteld door de opdrachtnemer en jaarlijks geëvalueerd met de Commissie en indien nodig aangepast voor de start van het daaropvolgende nalevingsonderzoek.
1.5	Door de internationale aard van veel bij het onderzoek betrokken vennootschappen, dient Opdrachtnemer Engelstalige versies van relevante documenten voor de Nalevingsplichtigen op te maken en beschikbaar te stellen.
1.6	De Opdrachtnemer stelt de Nalevingsplichtigen op de hoogte van het feit dat (deel)bevindingen op ondernemingsniveau aan de Commissie zullen worden verstrekt ten behoeve van overleg tussen de Commissie en Opdrachtnemer en om de Commissie in staat te stellen om <i>best practices</i> te selecteren voor opname in de monitoringsrapportage en/of inhoudelijk in dialoog te treden met individuen Nalevingsplichtigen. Voor het overige zal de Commissie deze informatie strikt vertrouwelijk behandelen.
2	Eisen met betrekking tot in te zetten personeel
2.1	Modeling verdiepend onderzoek dient afgenomen te worden door een medewerker met een senioriteit van minimaal 5 jaar werkervaring en aantoonbare ervaring met gesprekken op minimaal C-niveau.
3	Eisen met betrekking tot de planning
3.1	De Opdrachtgever heeft de planning al vaststaan. Genoemde planning als vermeld in eis 3.3 is bindend, tenzij een aangepaste planning in goed overleg schriftelijk tussen Commissie en

	Opdrachtnemer wordt overeengekomen. Dit geldt zowel voor de verplichtingen voor Commissie, als voor de verplichtingen voor Opdrachtnemer.
3.2	Naast onderstaande geplande contactmomenten dient Opdrachtnemer tijdens de looptijd van de Overeenkomst in het geval van onzekerheid of onduidelijkheid contact op te nemen met de Commissie. In principe vindt contact met de Commissie via het secretariaat van de Commissie plaats, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.
3.3	De planning van het jaarlijkse onderzoek (nalevingsonderzoek plus verdiepend onderzoek) ziet er als volgt uit: - Begin februari maakt Commissie aan Opdrachtnemer bekend welk verdiepend onderzoek hij/zij voor het betreffende jaar wenst af te nemen. Ook kan Commissie specifieke verzoeken doen ten aanzien van de invulling van het nalevingsonderzoek. - Eind februari verstrekt Opdrachtnemer aan Commissie een concept plan van aanpak. Het staat Opdrachtnemer vrij om hier naar eigen invulling en expertise suggesties voor te doen om de kwaliteit van de naleving te bevorderen (rekening houdend met het budget). - Medio maart vindt een intakegesprek tussen Opdrachtnemer en het secretariaat van de Commissie plaats over het plan van aanpak. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor organisatie, agenda en notulering van de bijeenkomst. Bij het intakegesprek worden afspraken gemaakt over de daadwerkelijke start van de uitvoering van het nalevingsonderzoek en het verdiepend onderzoek met inachtneming van de in deze planning opgenomen opleverdata en methodieken. De uitvoering zal niet later aanvangen dan medio april. - Uiterlijk eerste week van april vindt het startgesprek plaats. Hier presenteert Opdrachtnemer haar plan van aanpak aan de Commissie. Op basis hiervan kan de Commissie nog sturen op de zaken die zij relevant acht, en kan zij nog bijsturen en bijschaven in methodiek en aanpak waar nodig. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor organisatie, agenda en notulering van de bijeenkomst. Tevens wordt het startgesprek aangewend voor het maken van afspraken over nog openstaande (beslis)punten. - Uiterlijk 5 werkdagen na het startgesprek presenteert Opdrachtnemer schriftelijk haar finale voorstel voor het plan van aanpak, met in achtneming van voorgestelde wijzigingen en instructies zoals de Commissie tijdens het startgesprek heeft voorgelegd. - Uiterlijk 15 werkdagen na het startgesprek reageert de Commissie schriftelijk op het finale voorstel van Opdrachtnemer. Opdrachtnemer verwerkt deze laatste feedback. Dit is dan in principe het definitieve plan van aanpak, tenzij de Commissie aangeeft dat zij over meer tijd beschikt en een extra feedbackronde nodig is. Mocht dit nodig zijn, dient het tijdsplan herijkt te worden in samenspraak tussen Commissie en Opdrachtnemer. - Uiterlijk 15 werkdagen na het startgesprek stuurt de Commissie een brief naar alle bij het onderzoek betrokken Nalevingsplichtigen waarin zij deze attendeert op het onderzoek. Ook zal de Commissie hier de Nalevingsplichtigen attenderen op te verrichten extra inspanning (bijvoorbeeld vanwege het verdiepende onderzoek). - Eind juni vindt een tussenbijeenkomst plaats tussen Opdrachtnemer en de Commissie. Hierin presenteert Opdrachtnemer de tussenrapportage. Op basis hiervan kan de Commissie nog sturen op de zaken die zij relevant acht, en kan zij nog bijsturen en bijschaven in de te verrichten analyses of focus. Graag attendeert de Commissie Inschrijver erop dat de ervaring leert dat het tijdsbestek tussen het startgesprek, de tussenbijeenkomst en de eindbijeenkomst haalbaar, maar ambitieus is. Een zorgvuldige eigen interne planning en

	beschikbaarheid is raadzaam. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor organisatie, agenda en notulering van de bijeenkomst. - Na de tussenbijeenkomst voert Opdrachtnemer het vervolg van haar onderzoek, analyses en rapportage uit. Ook dient Opdrachtnemer hier voor publicatie de definitieve resultaten voor te leggen aan de individuele vennootschappen. - Uiterlijk 5 werkdagen voor de eindbijeenkomst levert Opdrachtnemer een conceptversie van het eindrapport aan de Commissie op. - Uiterlijk eerste week van september vindt een eindbijeenkomst plaats. In deze eindbijeenkomst dient Opdrachtnemer haar eindrapport aan de Commissie te presenteren. Op basis hiervan kan de Commissie nog sturen op de zaken die zij relevant acht, en kan zij nog bijsturen en bijschaven in de analyses en conclusies waar nodig. Opdrachtnemer verwerkt deze suggesties na de bijeenkomst. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor organisatie, agenda en notulering van de bijeenkomst. - Uiterlijk 5 werkdagen na de eindbijeenkomst stuurt Opdrachtnemer de definitieve versie van het eindrapport naar de Commissie. - Na afloop (uiterlijk eind september) zal Opdrachtnemer aan de hand van een evaluatie nagaan of het verloop en de gehanteerde onderzoeksmethodiek en planning aanpassing behoeft. De Commissie zal bij de evaluatie worden betrokken. Op basis van de evaluatie kan de Commissie besluiten de onderzoeksmethodiek en planning aan te passen ten behoeve van het daaropvolgende nalevingsonderzoek en verdiepend onderzoek. Deze evaluatie is vormvrij.
4	Eisen met betrekking tot onderzoeksmethodologie
4.1	Het nalevingsonderzoek dient te worden uitgevoerd middels de onderzoeksmethodiek die door Inschrijver is voorgesteld in haar Inschrijving
4.2	Opdrachtnemer dient voor iedere rapportagebepaling uit de Code afzonderlijk te onderzoeken wat de stand is van de (niet-)naleving van de Code door Nalevingsplichtigen. Onder het nalevingsonderzoek valt ook een toets op de kwaliteit van de motivering van afwijking (volgens het 'pas toe of leg uit-beginsel'). Indien deze onvoldoende is geldt dit als niet-naleving. De Code verduidelijkt dat een voldoende motivering de volgende elementen bevat: - de wijze waarop de vennootschap is afgeweken van het principe of de best practice bepaling; - de redenen voor afwijking; - indien de afwijking tijdelijk is en langer dan één boekjaar duurt, wordt aangegeven wanneer de vennootschap voornemens is het principe of de best practice bepaling weer na te leven; en - in voorkomend geval, een beschrijving van de alternatieve maatregel die is genomen en een uiteenzetting hoe die maatregel de doelstelling van het principe respectievelijk de best practice bepaling bereikt, of een verduidelijking hoe de maatregel bijdraagt tot een goede corporate governance van de vennootschap. De Opdrachtnemer onderzoekt tevens de kwaliteit van rapportage voor die rapportagebepalingen die eisen stellen aan hetgeen gerapporteerd wordt. De beoordeling van kwaliteit van rapportage vindt plaats op basis van de volgende criteria: - de mate waarin rapportage procesmatig of inhoudelijk is; - de mate waarin rapportage concreet is; - de mate waarin rapportage specifiek voor de vennootschap is; en - de mate waarin rapportage 'navolgbaar' is (e.g. wordt verduidelijkt en begrijpelijk gemaakt hoe bijvoorbeeld doelen en acties samenhangen).
4.3	Opdrachtnemer kan de volgende publiek beschikbare bronnen betrekken bij het nalevingsonderzoek: - het bestuursverslag van de vennootschap over het betreffende boekjaar;

	- de verklaring inzake corporate governance die langs elektronische weg beschikbaar is gesteld; - de website van de vennootschap, inclusief daarop geplaatste webcasts van analistenbijeenkomsten en de algemene vergaderingen van aandeelhouders; - het verslag van de raad van commissarissen; - de agenda van de algemene vergaderingen van aandeelhouders; - “aandeelhouderscirculaires”; - de notulen van algemene vergaderingen van aandeelhouders; - persberichten van de vennootschap; - de statuten van de vennootschap; - het IT verslag; - de duurzaamheidsrapportage. Het gaat erom dat voor het gehele nalevingsonderzoek alle bovengenoemde bronnen worden betrokken voor zover deze aanwezig zijn bij de Nalevingsplichtigen. Opdrachtnemer hoeft niet voor de controle van iedere individuele best practice bepaling alle bovengenoemde bronnen te betrekken. Sommige bepalingen geven specifiek een bepaalde bron aan die gehanteerd dient te worden (zoals bijvoorbeeld bepaling 2.2.4, Opvolging). Opdrachtnemer is verantwoordelijk om hier een doordachte keuze in te maken, waarbij indien nodig (het secretariaat van) de Commissie om informatie en advies gevraagd kan worden.
4.4	De bevindingen uit het onderzoek dienen per onderzoek te worden vastgelegd in een database. Deze database dient na afronding van ieder onderzoek ter beschikking te worden gesteld aan Opdrachtgever. De database dient het volgende te bevatten: - Het resultaat van de beoordeling over de naleving per Nalevingsplichtige en per onderzochte bepaling; - Relevante achtergrondinformatie bij de beoordeling per Nalevingsplichtige en per onderzochte bepaling, zoals bronvermelding (indien over de bepaling wordt gerapporteerd) en eventuele onduidelijkheden of onzekerheden in teksten uit bijvoorbeeld het bestuursverslag of de website van de Nalevingsplichtige; - Een overzicht van de onderzochte Vennootschappen ingedeeld naar beursindex, bedrijfsomvang, bedrijfstak, sector en buitenlandse notering; - Een overzicht van de onderzochte Institutionele Beleggers ingedeeld naar vestigingsland, gemiddeld belang in de vennootschappen (<1%, 1-3%, >3%) en onderscheid in asset managers en asset owners.
4.5	Opdrachtnemer dient de bevindingen over de (niet-)naleving van de Code door een Nalevingsplichtige aan de betreffende Nalevingsplichtige voor te leggen ter validatie. Opdrachtnemer draagt daarbij zorg dat de Nalevingsplichtigen op de hoogte zijn van het verloop van het nalevingsonderzoek.
4.6	De Nalevingsplichtigen worden expliciet in de gelegenheid gesteld de Opdrachtnemer te wijzen op gegevens uit de bronnen genoemd in eis 4.3 die de resultaten van de inventarisatie (i.e. uitkomsten en analyse van nalevingsonderzoek en verdiepend onderzoek) kunnen corrigeren dan wel de Opdrachtnemer te informeren over een andere zienswijze. Hierbij dient Opdrachtnemer ruimte te geven aan de Nalevingsplichtigen om in gesprek te gaan. De zienswijze van de Nalevingsplichtigen dient zorgvuldig te worden afgewogen en eventueel nog eens met hen en/of de Commissie besproken te worden voordat Opdrachtnemer tot een conclusie komt. Dit zonder de onafhankelijkheid van Opdrachtnemer bij het trekken van conclusies aan te tasten.
4.7	Opdrachtnemer dient enkel contact te hebben met Nalevingsplichtigen ten behoeve van het onderzoek en validatie van bevindingen. In andere gevallen dient afgestemd te worden met de Commissie alvorens contact wordt gelegd met Nalevingsplichtigen.
4.8	Aanvullend op het nalevingsonderzoek dient Opdrachtnemer jaarlijks verdiepend onderzoek uit te voeren.
4.9	Het verdiepend onderzoek gaat over door de Commissie nader te selecteren thema's die jaarlijks variëren. De mogelijkheden om invulling te geven aan hoe het verdiepend onderzoek in een

	bepaald jaar wordt uitgevoerd, dienen te worden voorgesteld door Inschrijver in haar Inschrijving. Jaarlijks wordt middels een nadere offerteaanvraag de definitieve invulling bepaald voor het aankomende contractjaar.
4.10	Het verdiepend onderzoek kan tot doel hebben om de Commissie nader inzicht te bieden in de wijze waarop Nalevingsplichtingen invulling geven aan de naleving van de Code, al dan niet m.b.t. specifieke bepalingen. Ook kan het gebruikt worden om hiaten in de Code verder te verduidelijken of invulling te geven aan een informatiebehoefte vanuit de Commissie ten aanzien van actuele thema's.
5	Eisen met betrekking tot rapportage
5.1	Opdrachtnemer levert jaarlijks in ieder geval op drie momenten een schriftelijke rapportage aan, niet inachtnemend eventuele conceptversies van deze documenten. Dit betreft een plan van aanpak, een tussenrapportage en een eindrapportage volgens de eerder benoemde planning.
5.2	Het plan van aanpak bevat in ieder geval; - o Methodiek nalevingsonderzoek - o Planning onderzoek - o Vormgeving, invulling en methodiek verdiepend onderzoek - o Validatie proces - o Voor zover relevant en van toepassing: wijzigingen ten opzichte van methodiek voorgaand jaar - o Nadere offerte onderzoek volgens bij <bijlage x> gemaakte prijsafspraken uit de Overeenkomst. - o Cv's van de in te zetten personen die het betreffende jaar het onderzoek gaan uitvoeren.
5.3	De tussenrapportage bevat in ieder geval; - o een concept overzicht van de mate van naleving van de Code per onderzochte principe en bepaling, weergegeven in tabellen, zowel in een totaal overzicht als per fondsindex, bedrijfsomvang, bedrijfstak, sector en buitenlandse notering en vestigingsland met betrekking tot de institutionele beleggers. - o een conceptoverzicht van de mate van naleving bij de 10% meest niet nageleefde, niet toegepaste en meest gemotiveerd afgeweken bepalingen. - o een conceptoverzicht van de resultaten van het verdiepend onderzoek. Waar mogelijk bevat de tussenrapportage een eerste analyse van de voorlopige uitkomsten van het verdiepend onderzoek op basis waarvan opvallendheden op (voorlopige) basis al met de Commissie besproken kunnen worden.
5.4	De eindrapportage bevat in ieder geval: - een inzichtelijk overzicht van het nalevingsonderzoek en het verdiepend onderzoek en de resultaten en conclusies hiervan, waarbij expliciet aandacht is besteed aan een beknopte, inzichtelijke wijze van rapporteren met (info)graphics en self explaining titels boven figuren en tabellen. - een managementsamenvatting met de belangrijkste onderzoeksresultaten en conclusies. De resultaten van het onderzoek worden in de rapportage geanonimiseerd wat betreft Vennootschappen naar fondsindex, bedrijfsomvang, bedrijfstak, sector en buitenlandse notering weergegeven. Wat betreft de onderzochte Institutionele Beleggers worden de resultaten van het onderzoek geanonimiseerd in de rapportage ingedeeld naar vestigingsland, gemiddeld belang in de vennootschappen en onderscheid in asset managers en asset owners. Daarnaast wil de Commissie inzicht in de naleving van de principes en bepalingen op

	individueel (ondernemings)niveau. Deze gegevens worden niet in de rapportage verwerkt, maar separaat aan de Commissie gestuurd.
5.5	Rapportage onderzoek: ○ De rapportage bevat een analyse van de mate van naleving en niet-naleving van de bepalingen, met naast de rechte tellingen ook een aanvullende analyse om verbanden tussen bepalingen en/of nalevingsgedrag in kaart te brengen. Hierbij kunnen factoren, zoals bijvoorbeeld (overige) bepalingen uit de Code, relevante uitkomsten van reeds uitgevoerde onderzoeken en/of overige van belang zijnde aspecten relevant zijn. ○ De aanvullende analyse bevat in ieder geval een nadere analyse van de mate van naleving bij de 10% meest niet nageleefde, niet toegepaste en meest gemotiveerd afgeweken bepalingen. Tevens kan de Commissie aangeven dat zij een nadere analyse wenst van specifieke bepalingen, bijvoorbeeld vanwege maatschappelijke actualiteit. ○ De rapportage dient, bij die bepalingen waar dat mogelijk is, inzicht te geven of Nalevingsplichtigen op de juiste wijze de verschillende onderdelen (waaruit bepalingen bestaan) toepassen en de onderdelen op de aangewezen plek rapporteren. ○ In de rapportage wordt een vergelijking gemaakt van de naleving in het desbetreffende boekjaar met de naleving in het boekjaar daarvoor. Daar waar dat mogelijk en instructief is wordt ook een vergelijking gemaakt met eerdere boekjaren. ○ De rapportage wat betreft Vennootschappen vindt zowel plaats op basis van een indeling naar fondsindex, bedrijfsomvang, bedrijfstak, sector en buitenlandse notering als naar een totaalfondsomvang. ○ Met betrekking tot Institutionele Beleggers wordt onderscheid gemaakt naar vestigingsland, gemiddeld belang in de vennootschappen en onderscheid in asset managers en asset owners. ○ Per onderzocht principe en bepaling wordt de naleving weergegeven in tabellen, met daarbij de verandering ten opzichte van het voorgaande boekjaar. Bij de gevallen niet-naleving wordt het onderscheid inzichtelijk gemaakt tussen niet-naleving vanwege het ontbreken van uitleg en vanwege een onvoldoende uitleg. ○ De rapportage bevat een overzicht van de meest voorkomende niet-nageleefde bepalingen in het onderzochte boekjaar. ○ Tevens bevat de rapportage een overzicht van de meest voorkomende bepalingen waarvan gemotiveerd is afgeweken in het onderzochte boekjaar. ○ De bepalingen waarvan wordt geconstateerd dat de motivering van afwijking van onvoldoende kwaliteit is (en de Code dus niet wordt nageleefd), worden doorberekend in de nalevingspercentages. ○ De rapportage geeft inzicht in de uitkomsten aangaande de kwaliteit van uitleg bij het niet-toepassen van bepalingen met gemotiveerde uitleg door Nalevingsplichtigen. Een overzicht wordt verstrekt van niet-naleving per bepaling uitgesplitst naar fondsindex, bedrijfsomvang, bedrijfstak, sector en buitenlandse notering, waarbij niet-naleving onderverdeeld wordt in niet- toepassen zonder uitleg en niet-toepassen met onvoldoende kwaliteit van uitleg . Met betrekking tot institutionele beleggers wordt een overzicht verstrekt van niet-naleving per bepaling uitgesplitst naar vestigingsland, waarbij niet-naleving wordt onderverdeeld in niet-toepassen zonder uitleg en niet-toepassen met onvoldoende kwaliteit van uitleg.

	○ In de rapportage wordt verder gerapporteerd over de kwaliteit van de rapportage voor die rapportagebepalingen die eisen stellen aan hetgeen gerapporteerd wordt, uitgesplitst op dezelfde wijze als voor de naleving. ○ In de rapportage wordt een toelichting gegeven op de gebruikte methodologie en de verificatie daarvan.
--	--